

ประโยค ๑-๒

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

แปล โดยพยัญชนะ

๑ เทสสา ปน มจฺฉิกาสนฺตฺเต สมนฺจฺจาย สาวตฺถิยํ นิฏฺฐิตา ฯ มจฺฉิกาสนฺตฺตฺนฺครสฺมี ทิ
จิตฺโต คหปติ ปญฺจวคฺคิยานํ อพฺภนฺตรํ มหานามตฺเถรํ นาม ปิณฺฑทาย จรฺมานํ ทิสฺวา ตสฺส
อิริยาปถे ปลีทิตฺวา ปตฺตมาทาย เคหํ ปเวเสตฺวา โภเชตฺวา ภาตฺตกิจฺจาวสาเน ฐมฺมกถํ สฺถนฺโต
โสตาปตฺตติผลํ ปตฺวา อจฺลสฺสทฺโร หุตฺวา อมพาฏฺวากนฺหนาม อตฺตโน อุตฺตยานํ สงฺฆารามํ กตฺตุกาโม
เถรสฺส หตฺถे อุกกํ ปาเตตฺวา นียฺยาเทสิ ฯ ตสฺมี ขณฺเ “ปติฏฺฐิตํ พุทฺธสาสนฺนํ อุกกปริยํ
กตฺวา มหาปฺลฺลวี่ กมฺปิ ฯ มหาเสฏฺฐิ อุตฺตยานे มหาวิหารํ กาทฺตฺวา สพฺพทิสฺสาหิ อากตฺตมิทฺตุนํ
วิภูทฺวารो อโหสิ ฯ มจฺฉิกาสนฺตฺเต สุธมฺมตฺเถโร นาม เวนาสีโก อโหสิ ฯ อปฺเรน สมฺเยน
จิตฺตสฺส คฺคณฺถํ สุตฺวา เทว อคฺคสาวกา ตสฺส สงฺคหํ กตฺตุกาโม มจฺฉิกาสนฺตฺตํ อคฺคํสุ ฯ จิตฺโต
คหปติ เตสํ อคฺคมนํ สุตฺวา อหฺตฺตโยชนมคฺคํ ปจฺจกฺคฺนตฺวา เต อาทาย อตฺตโน วิหารํ ปเวเสตฺวา
อาคฺคตฺตฺวตฺตํ กตฺวา “ภนฺเต โลกํ ฐมฺมกถํ โสตฺตกาโมเมหีติ ฐมฺมเสนาปตี ยาจิ ฯ อถ นํ เถโร
“อุปาสก อทฺธาเนนฺมหา กิลนฺตรูปา, อปิจ โลกํ สฺถนาหีติ ตสฺส ฐมฺมกถํ กเถสิ ฯ โส เถรสฺส
ฐมฺมกถํ สฺถนฺโต ว อนาคามิผลํ ปาปฺถิ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒ โส เทว อคฺคสาวกา วนฺทิตฺวา “ภนฺเต เสว ภิกฺขุสฺสทฺสเสน สทฺธี มม เคเห ภิกฺขุ
คณฺหธาติ นิมฺนเตตฺวา ปจฺฉา เวนาสีกํ สุธมฺมตฺเถรํ “ตฺมฺเหปิ ภนฺเต เสว เถเรหิ สทฺธี
อาคฺจฺเจยฺยาธาติ นิมฺนเตสิ ฯ โส “อัย มํ ปจฺฉา นิมฺนเตตฺตีติ กุทฺโธ ปฏฺธิกฺขิปิตฺวา ปุณฺปนฺ
ยาจิมฺมาเนปิ ปฏฺธิกฺขิปิเว ฯ

เฉลย

ธป.๓ สุทธิมตฺเถโร วตฺถุ น.๑๖๓-๑๖๔

(อ้างอิงจาก ธรรมปทัฏฐกถา ภาค ๓ แปลโดยพญชนะ พระราชปริยัติโมลี (สุทัศน์))

แปล โดยพญชนะ

๑ เทศนา ปน มัจฉิกาสนฺเต สมุจฺฉาย สาวตฺถิยํ นิฏฺฐิตา ฯ มัจฉิกาสนฺตฺนครสฺมี หิ จิตฺโต คหปติ **ปญฺจวคฺคิยานํ อพฺพนฺตรํ** มหานามตฺเถโร นาม ปิณฺฑทาย จรฺมานํ ทิสฺวา ตสฺส อิริยาปถे ปสฺสีทิตฺวา ปตฺตมาทาย เคหํ ปเวเสตฺวา โภเชตฺวา ภาตฺตกิจฺจาวสาเน ธมฺมกถํ สฺวณฺโต โสตาปตฺตติผลํ ปตฺวา **อจลสฺสโร** หุตฺวา อมฺพาฏฺกวณฺณนาม อตฺตโน อุตฺตยานํ **สงฺฆารามํ** กตฺตุกาโม เถรสฺส หตฺถे อุทกํ **ปาเตตฺวา** นิยุยาเทสิ ฯ

๑ ก็ อ.เทศนา ตั้งขึ้นพร้อมแล้ว **ในพระนครชื่อว่ามัจฉิกาสนท์** จบแล้ว ในพระนครชื่อว่าสาวตถิ ฯ ดังจะกล่าวโดยพิสดาร อ.คฤหบดี ชื่อว่าจิตตะ ในพระนครชื่อว่ามัจฉิกาสนท์ เห็นแล้ว ชื่อซึ่งพระเถระชื่อว่ามหานามะ **ผู้มีในภายใน (แห่งภิกษุ ท.) ผู้นับเนื่องแล้วในพวกทำ** ผู้เที่ยวไปอยู่เพื่อก่อนข้าว เลื่อมใสแล้ว ในอิริยาบถ **(ของพระเถระชื่อว่ามหานามะ)** นั้น ถือเอาแล้ว ซึ่งบาตร **(ยังพระเถระชื่อว่ามหานามะนั้น)** ให้เข้าไปแล้ว สู่เรือน ให้ฉันแล้ว ฟังอยู่ ซึ่งธรรมกถา ในกาลเป็นที่สุดลงแห่งกิจด้วยภัต บรรลุแล้ว ซึ่งโสตาปตติผล **เป็นผู้มีศรัทธาไม่หวั่นไหว** เป็น เป็นผู้ใคร่เพื่ออันกระทำซึ่งสวน ของตน ชื่อว่าอมพาฏกวัน **ให้เป็นอารามของสงฆ์ (เป็น)** ยังนำ **ให้ตกไปแล้ว** ในมือ ของพระเถระมอบถวายแล้ว ฯ

ตสฺมี ขณ "ปติฏฺฐิตํ พุทฺธสาสนฺนติ" อุทกปริยฺนตํ กตฺวา **มหาปฺฐวี กมฺปิ** ฯ มหาเสฏฺฐิ อุตฺตยานมหาวิหารํ การตฺวา สพฺพทิสฺสาหิ อาคตฺตภิกฺขุณํ **วิฏฺฐทฺวาโร** อโหสิ ฯ มัจฉิกาสนฺเต สุทธิมตฺเถโร นาม **เนวาลีโก** อโหสิ ฯ

ในขณะที่ นั้น **อ.แผ่นดินใหญ่** กระทำ ซึ่งที่สุตรอบแห่งน้ำ **หวั่นไหวแล้ว (มีอันให้รู้)** ว่า อ.พระพุทธานุภาพตั้งอยู่เฉพาะแล้ว **ดังนั้น (เป็นเหตุ)** ฯ อ.มหาเศรษฐี **(ยังบุคคล)** ให้กระทำแล้ว ซึ่งวิหารใหญ่ ในสวน **เป็นผู้มีประตูด่านเปิดแล้ว** เพื่อบริการผู้มาแล้ว ท. จากทิศทั้งปวง ท. ได้เป็นแล้ว ฯ ชื่อ อ.พระเถระชื่อว่าสุธรรม **เป็นภิกษุเจ้าถิ่น** ได้มีแล้ว ในพระนครชื่อว่ามัจฉิกาสนท์ ฯ

อปเรน สมเยน จิตตสฺส **คุณภัก** สุตฺวา เทว อคฺคสาวกา ตสฺส สงฺคหํ กตฺตูกามา มจฺฉิกาสนฺทํ
อคมฺสฺสุ ฯ จิตฺโต คหฺปติ เตสํ อคฺคมนํ สุตฺวา **อทุณฺโณชฺชนมคฺคํ ปจฺจุคฺคฺนฺตฺวา** เต อาทาย อตฺตโน
วิหารํ ปเวเสตฺวา **อาคฺคนฺตฺวตฺตํ** กตฺวา “ภนฺเต โถกํ ฆมฺมกถํ โสตุกโมมฺหิตี ฆมฺมเสนาปตี ยาจิ ฯ

โดยสมัย อื่นอีก อ.พระอัครสาวก ท. สอง ฟังแล้ว **ซึ่งวาจาเป็นเครื่องกล่าวซึ่งคุณ** ของคฤหบดีชื่อว่าจิตตะ
เป็นผู้ใคร่เพื่ออันกระทำ ซึ่งการสงเคราะห์ **(แก่คฤหบดีชื่อว่าจิตตะ)** นั้น **(เป็น)** ได้ไปแล้ว ผู้พระนคร-
ชื่อว่ามัจฉิกาสนท์ ฯ อ.คฤหบดี ชื่อว่าจิตตะ ฟังแล้ว ซึ่งการมา **(แห่งพระอัครสาวก ท. สอง)** เหล่านั้น
ต้อนรับแล้ว **สิ้นหนทางมีโยชนด้วยทั้งถึงเป็นประมาณ** พาเอาแล้ว **(ซึ่งพระอัครสาวก ท. สอง)** เหล่านั้น
ให้เข้าไปแล้ว ผู้วิหาร ของตน กระทำแล้ว **ซึ่งวัตรเพื่อภิกษุผู้จรม** อ่อนนอนแล้ว ซึ่งพระธรรมเสนาบดี ว่า
ข้าแต่ท่านผู้เจริญ **(อ.กระผม)** เป็นผู้ใคร่เพื่ออันฟัง ซึ่งธรรมกถา หน้อยหนึ่ง ย่อมเป็น **ดังนี้** ฯ

อถ นํ เถโร “อุปาสก **อทุธาเนนมหา** กิลนฺตฺรฺปา, อปิจ โถกํ สฺถนาหิตี ตสฺส ฆมฺมกถํ กเถสิ ฯ โส
เถรสฺส ฆมฺมกถํ สฺถนฺโต ว อนาคามิผลํ ปาปุถิ ฯ

ครั้งนั้น อ.พระเถระ **(กล่าวแล้ว)** **(แก่คฤหบดีชื่อว่าจิตตะ)** นั้น ว่า ดูก่อนอุปาสก **(อ.อาตมภาพ ท.)**
เป็นผู้มีรูปอันเห็นดีเห็นงามแล้ว **โดยหนทางไกล** เป็นแล้ว, เออ ก็ **(อ.ท่าน)** จงฟัง **(ซึ่งธรรมกถา)** หน้อยหนึ่ง
ดังนี้ **กล่าวแล้ว** ซึ่งธรรมกถา **(แก่คฤหบดีชื่อว่าจิตตะ)** นั้น ฯ **(อ.คฤหบดีชื่อว่าจิตตะ)** นั้น ฟังอยู่
ซึ่งธรรมกถา ของพระเถระเที่ยว บรรลุแล้ว ซึ่งอนาคามิผล ฯ

แปล โดยอรธ

๒ โส เทว อคฺคสาวเก วนฺทิตฺวา “ภนฺเต เสว ภิกฺขุสฺสทฺสเสน สทฺธิ มม เคเห ภิกฺขุ คณฺหาถติ นิมนฺเตตฺวา ปจฺจมา เนาสิกํ สุทฺถมฺมตฺเถโร “ตุมฺเหปิ ภนฺเต เสว เถเรหิ สทฺธิ อาคฺจฺเจยฺยาถติ นิมนฺเตสิ ฯ โส “อโย มํ ปจฺจมา นิมนฺเตตฺติ กุทฺโธ ปฏิกฺขิปปิตฺวา ปุณฺณปุณฺณ ยาจฺยมาโนปิ ปฏิกฺขิปปิเว ฯ”

๒ เขาไหว้พระอัครสาวกทั้ง ๒ แล้วนิมนต์ว่า "ท่านผู้เจริญ พຽຽນนี้ ขอท่าน (ทั้ง ๒) กั้บภิกษุ พຽຽนรูป รั้บภิกษาที่เรือนกระผม" แล้วนิมนต์พระสุธรรมเถระเจ้าอาวาสภายหลังว่า "ท่านขอรับ พຽຽນนี้ แม้ท่านก็พึงมากั้บพระเถระทั้งหลาย" ฯ พระสุธรรมเถระนั้น โกรธว่า "อุบสกา นี้ นิมนต์เราภายหลัง" จึงห้ามเสีย แม้อันคฤหบดีอ้อนวอนอยู่บ่อย ๆ ก็ห้ามแล้วนั้นแล ฯ